



TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHIỆP HÀ NỘI

Giáo trình  
**KIỂM TOÁN  
TÀI CHÍNH**

(Phần 1)



NHÀ XUẤT BẢN THỐNG KÊ



TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHIỆP HÀ NỘI

Nguyễn Thị Hồng Nga (Chủ biên)

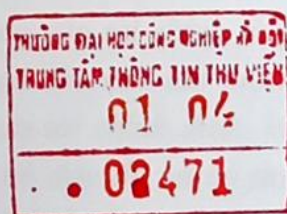
Lưu Đức Tuyên - Trần Thủy Linh - Phạm Thị Thu Oanh

# Giáo trình

# KIỂM TOÁN

# TÀI CHÍNH

(Phần 1)



NHÀ XUẤT BẢN THỐNG KÊ - 2023



## LỜI NÓI ĐẦU

Nâng cao tính công khai minh bạch thông tin trong báo cáo tài chính của các doanh nghiệp, đặc biệt là các công ty niêm yết trên thị trường chứng khoán có vai trò rất quan trọng. Thực tế cho thấy mức độ tin cậy của báo cáo tài chính (BCTC) luôn là vấn đề cốt yếu đối với phản ứng của thị trường do mức độ lan toả của thông tin, ảnh hưởng tới nhiều đối tượng và cộng đồng nhà đầu tư, vì vậy việc đảm bảo sự minh bạch, công khai và sự phát triển bền vững của các doanh nghiệp là điều hết sức quan trọng. Nếu thông tin cung cấp cho các đối tượng sử dụng càng đầy đủ và càng chính xác, kịp thời thì họ càng có thể đưa ra các quyết định phù hợp hơn. Điều này có nghĩa là việc kiểm toán báo cáo tài chính là các vấn đề thiết yếu và hết sức quan trọng. Doanh nghiệp tạo được niềm tin với các nhà đầu tư, các đối tác kinh doanh sẽ tạo điều kiện tốt cho việc huy động vốn đầu tư, tìm kiếm đối tác kinh doanh, vay vốn ngân hàng thuận lợi hơn, nâng cao được thương hiệu của doanh nghiệp trên thị trường.

Mục đích của báo cáo tài chính là cung cấp thông tin tài chính của đơn vị lập báo cáo cho các đối tượng có nhu cầu sử dụng. Tính minh bạch của báo cáo tài chính được kiểm toán cần được đảm bảo thông qua việc công bố đầy đủ và có thuyết minh rõ ràng về những thông tin hữu ích, cần thiết cho việc ra quyết định của người sử dụng thông tin. Từ đó, người sử dụng báo cáo tài chính được đảm bảo rằng các thông tin trên báo cáo tài chính khi công khai có độ tin cậy cao để làm căn cứ cho các quyết định đầu tư kinh tế hoặc thực thi trách nhiệm điều hành, quản lý và giám sát của mình.

Song hành cùng hệ thống pháp luật về kiểm toán, nhận thức được tầm quan trọng của báo cáo tài chính được kiểm toán, Nhà nước đã ban hành các văn bản cần thiết xác lập nghĩa vụ, trách nhiệm của tổ chức kiểm toán và kiểm toán viên đối với kiểm toán báo cáo tài chính của các

doanh nghiệp. Đây là cơ sở pháp lý tạo điều kiện cho sự phát triển hệ thống kiểm toán ở Việt Nam nhằm phát huy vai trò của kiểm toán trong việc góp phần làm minh bạch và công khai hóa thông tin.

Để hệ thống hóa các khung lý thuyết cơ bản, các quy định pháp lý, hướng dẫn thực hành kiểm toán về kiểm toán báo cáo tài chính nhằm phục vụ cho hoạt động giảng dạy và học tập của giảng viên, sinh viên, Khoa Kế toán Kiểm toán, Trường Đại học Công nghiệp Hà Nội biên soạn bộ tài liệu bao gồm: Giáo trình Lý thuyết kiểm toán, giáo trình Kiểm toán tài chính (Phần 1), Giáo trình Kiểm toán tài chính (Phần 2). Trong đó, cuốn giáo trình Lý thuyết kiểm toán tập trung vào các vấn đề như: Những vấn đề chung của kiểm toán, kiểm toán viên và đạo đức nghề nghiệp kiểm toán, kiểm soát nội bộ, cơ sở dẫn liệu và bằng chứng kiểm toán, gian lận và nhầm lẫn, trọng yếu và rủi ro, thủ tục kiểm toán, trình tự các bước kiểm toán. Đây là những kiến thức nền tảng cơ bản về kiểm toán, cơ sở cho nghiên cứu về thực hành kiểm toán. Sau cuốn giáo trình Kiểm toán tài chính (Phần 1), giáo trình Kiểm toán tài chính (Phần 2) dự kiến tiếp cận các nội dung cơ bản sau: Kiểm toán chu kỳ bán hàng và thu tiền, kiểm toán chu kỳ mua hàng và thanh toán, kiểm toán chu kỳ hàng tồn kho-giá vốn hàng bán, kiểm toán chu kỳ tiền lương và nhân sự. Học phần này cung cấp các kiến thức về các chu trình kiểm toán cụ thể. **Giáo trình Kiểm toán tài chính (Phần 1)** được xem là cuốn tài liệu trung gian, bổ sung tiếp các kiến thức cơ bản về quy trình kiểm toán, tiếp cận sâu hơn vào kiến thức kiểm toán tài chính dựa trên nền tảng kiến thức chung về kiểm toán mà người học đã được tiếp cận ở giáo trình Lý thuyết kiểm toán và là cơ sở nền tảng người học đi sâu vào nghiên cứu từng chu trình kiểm toán cụ thể sẽ được trình bày trong cuốn giáo trình Kiểm toán tài chính (Phần 2).

Trong cuốn giáo trình này, chúng tôi thống nhất đồng nhất thuật ngữ “Kiểm toán tài chính” với “Kiểm toán Báo cáo tài chính”.

Cuốn giáo trình bao gồm 5 chương:

**Chương 1. Tổng quan về kiểm toán tài chính**, cung cấp các kiến thức cơ bản về khái niệm, mục tiêu, đối tượng, chức năng của kiểm toán



tài chính; những hạn chế vốn có của kiểm toán tài chính; ý nghĩa và các tiêu chuẩn kiểm soát chất lượng hoạt động kiểm toán; phương pháp tiếp cận kiểm toán tài chính trong thực hiện kiểm toán tài chính thực tế.

**Chương 2. Kiểm toán tài chính trong môi trường công nghệ thông tin**, cung cấp cho người đọc những kiến thức cơ bản về kế toán trong môi trường ứng dụng công nghệ thông tin và ảnh hưởng của nó đến kiểm toán tài chính; ứng dụng công nghệ thông tin trong kiểm toán tài chính; công cụ và kỹ thuật kiểm toán có sự hỗ trợ của máy tính (CAATs) và sử dụng công cụ và kỹ thuật kiểm toán có sự hỗ trợ của máy tính trong kiểm toán tài chính, giới thiệu các phần mềm kiểm toán phổ biến.

**Chương 3. Tìm hiểu khách hàng và lập kế hoạch kiểm toán tài chính**, cung cấp cho người đọc kiến thức về khái niệm hợp đồng kiểm toán, tiền đề của một cuộc kiểm toán, tầm quan trọng của giai đoạn tìm hiểu khách hàng trong quá trình kiểm toán tài chính; chiến lược kiểm toán tổng thể; mức trọng yếu tổng thể trong lập kế hoạch kiểm toán; lập kế hoạch kiểm toán.

**Chương 4. Thực hiện kiểm toán tài chính**, cung cấp cho người đọc kiến thức về thủ tục phân tích bao gồm thủ tục phân tích dọc và thủ tục phân tích ngang; các phương pháp lấy mẫu kiểm toán; trách nhiệm của đơn vị kiểm toán đối với việc tuân thủ pháp luật và các quy định; trách nhiệm của kiểm toán viên đối với việc tuân thủ pháp luật và các quy định, đánh giá sai sót phát hiện được; thủ tục xác nhận bên ngoài; thư xác nhận dạng khẳng định và thư xác nhận dạng phủ định; trách nhiệm của kiểm toán viên đối với sự kiện phát sinh sau kỳ kết thúc kế toán năm.

**Chương 5. Hoàn thành kiểm toán tài chính**, cung cấp cho người đọc kiến thức về những tài liệu và hồ sơ kiểm toán cho một cuộc kiểm toán tài chính; khái niệm, vai trò, các yếu tố cơ bản và các loại ý kiến của báo cáo kiểm toán; các sự kiện phát sinh sau ngày kết thúc kỳ kế toán.

Cuốn giáo trình là công trình tập thể với sự tham gia của các giảng viên của Bộ môn Kiểm toán-Khoa Kế toán Kiểm toán-Trường Đại học Công nghiệp Hà Nội, chuyên gia Cục Quản lý, giám sát kế toán kiểm toán - Bộ Tài chính, bao gồm: PGS, TS. Nguyễn Thị Hồng Nga - Chủ biên, biên soạn chương 2; PGS, TS. Lưu Đức Tuyên, biên soạn chương 1; ThS. Trần Thùy Linh, biên soạn chương 3 và chương 4; ThS. Phạm Thị Thu Oanh, biên soạn chương 5.

Chúng tôi xin gửi lời cảm ơn chân thành đến TS. Nguyễn Thị Hương Liên-Trường Đại học Kinh tế-Đại học quốc gia Hà Nội, PGS.TS. Đặng Ngọc Hùng, TS. Hoàng Thị Việt Hà và các giảng viên bộ môn Kiểm toán, khoa Kế toán Kiểm toán đã đóng góp ý kiến cho chúng tôi trong quá trình biên soạn giáo trình.

Chúng tôi rất mong nhận được ý kiến góp ý của độc giả cho cuốn giáo trình để tiếp tục hoàn thiện cho đợt tái bản lần sau.

**NHÓM TÁC GIẢ**



# MỤC LỤC

LỜI NÓI ĐẦU .....	3
<b>Chương 1. TỔNG QUAN VỀ KIỂM TOÁN TÀI CHÍNH .....</b>	<b>15</b>
1.1. KHÁI NIỆM, MỤC TIÊU KIỂM TOÁN TÀI CHÍNH .....	15
1.1.1. Khái niệm kiểm toán tài chính .....	15
1.1.2. Mục tiêu của kiểm toán tài chính .....	18
1.2. NGUYÊN TẮC CƠ BẢN VỀ ĐẠO ĐỨC NGHỀ NGHIỆP ĐỐI VỚI KIỂM TOÁN VIÊN KHI KIỂM TOÁN TÀI CHÍNH .....	20
1.3. PHƯƠNG PHÁP KIỂM TOÁN SỬ DỤNG TRONG KIỂM TOÁN TÀI CHÍNH .....	23
1.4. QUY TRÌNH KIỂM TOÁN .....	25
1.5. NHỮNG HẠN CHẾ VỐN CÓ CỦA KIỂM TOÁN TÀI CHÍNH .....	30
1.6. KIỂM SOÁT CHẤT LƯỢNG HOẠT ĐỘNG KIỂM TOÁN TÀI CHÍNH .....	32
1.6.1. Hệ thống kiểm soát chất lượng, mục tiêu của hoạt động kiểm soát chất lượng và soát xét thủ tục kiểm soát chất lượng của cuộc kiểm toán.....	33
1.6.2. Trách nhiệm của công ty kiểm toán đối với hệ thống kiểm soát chất lượng .....	35
MỘT SỐ THUẬT NGỮ CHÍNH .....	39
TÓM TẮT CHƯƠNG 1 .....	40
TÀI LIỆU THAM KHẢO .....	41
CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP CHƯƠNG 1 .....	42

<b>Chương 2. KIỂM TOÁN TÀI CHÍNH TRONG MÔI TRƯỜNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN.....</b>	<b>48</b>
2.1. ẢNH HƯỞNG CỦA KẾ TOÁN TRONG MÔI TRƯỜNG ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN ĐẾN KIỂM TOÁN TÀI CHÍNH.....	48
2.2. ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN TRONG KIỂM TOÁN TÀI CHÍNH.....	52
2.2.1. Lịch sử ứng dụng CNTT trong kiểm toán tài chính.....	52
2.2.2. Phần mềm tin học hỗ trợ kiểm toán.....	55
2.2.3. Các nội dung ứng dụng công nghệ thông tin trong kiểm toán.....	58
2.3. CÔNG CỤ VÀ KỸ THUẬT KIỂM TOÁN CÓ SỰ HỖ TRỢ CỦA MÁY TÍNH.....	60
2.4. PHẦN MỀM KIỂM TOÁN.....	72
2.4.1. Lý do áp dụng phần mềm kiểm toán.....	72
2.4.2. Vai trò của phần mềm kiểm toán đối với hoạt động kiểm toán và kiểm toán viên.....	74
2.4.3. Giới thiệu một số phần mềm kiểm toán.....	76
MỘT SỐ THUẬT NGỮ CHÍNH.....	96
TÓM TẮT CHƯƠNG 2.....	97
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	98
CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP CHƯƠNG 2.....	100
<b>Chương 3. LẬP KẾ HOẠCH KIỂM TOÁN.....</b>	<b>105</b>
3.1. VAI TRÒ VÀ MỤC TIÊU CỦA LẬP KẾ HOẠCH KIỂM TOÁN TRONG KIỂM TOÁN TÀI CHÍNH.....	105



3.2. THỰC HIỆN CÁC THỦ TỤC CHẤP NHẬN KHÁCH HÀNG.....	107
3.2.1. Chấp nhận khách hàng .....	107
3.2.2. Những vấn đề về lập và ký kết hợp đồng kiểm toán.....	110
3.3. CHIẾN LƯỢC KIỂM TOÁN TỔNG THỂ.....	113
3.4. HIỂU BIẾT VỀ ĐƠN VỊ ĐƯỢC KIỂM TOÁN VÀ LĨNH VỰC NGÀNH NGHỀ KINH DOANH .....	117
3.5. PHÂN TÍCH SƠ BỘ BÁO CÁO TÀI CHÍNH .....	120
3.6. XÁC ĐỊNH MỨC TRỌNG YẾU.....	121
3.7. ĐÁNH GIÁ KIỂM SOÁT NỘI BỘ .....	127
3.7.1. Đánh giá kiểm soát nội bộ cấp độ doanh nghiệp.....	127
3.7.2. Đánh giá kiểm soát nội bộ các chu trình kinh doanh chủ yếu .....	130
3.8. ĐÁNH GIÁ RỦI RO CÓ SAI SÓT TRỌNG YẾU.....	131
3.8.1. Rủi ro có sai sót trọng yếu và thủ tục thực hiện để đánh giá .....	131
3.8.2. Xác định và đánh giá rủi ro có sai sót trọng yếu.....	134
3.9. TỔNG HỢP KẾ HOẠCH KIỂM TOÁN .....	136
MỘT SỐ THUẬT NGỮ CHÍNH .....	138
TÓM TẮT CHƯƠNG 3 .....	140
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	141
CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP CHƯƠNG 3 .....	142
PHỤ LỤC.....	152
<b>CHƯƠNG 4. THỰC HIỆN KIỂM TOÁN .....</b>	<b>161</b>
4.1. THỬ NGHIỆM KIỂM SOÁT .....	161
4.1.1. Khái niệm .....	161
4.1.2. Thủ tục thực hiện thử nghiệm kiểm soát.....	163

4.1.3. Lịch trình thực hiện thử nghiệm kiểm soát .....	164
4.1.4. Đánh giá tính hữu hiệu của hoạt động kiểm soát .....	166
4.2. THỰC HIỆN THỦ TỤC PHÂN TÍCH .....	167
4.2.1. Khái niệm .....	167
4.2.2. Thủ tục phân tích cơ bản .....	169
4.3. LẤY MẪU KIỂM TOÁN.....	172
4.3.1. Khái niệm .....	172
4.3.2. Lựa chọn phần tử kiểm tra để thu thập bằng chứng kiểm toán .....	173
4.3.3. Thực hiện các thủ tục kiểm toán đối với phần tử kiểm tra.....	179
4.4. CÁC VẤN ĐỀ CƠ BẢN VỀ BẰNG CHỨNG KIỂM TOÁN .....	180
4.4.1. Khái niệm và yêu cầu .....	180
4.4.2. Các phương pháp thu thập bằng chứng kiểm toán .....	182
4.5. CÁC VẤN ĐỀ NÂNG CAO VỀ BẰNG CHỨNG KIỂM TOÁN .....	184
4.5.1. Xem xét tính tuân thủ phát luật và các quy định.....	184
4.5.2. Sử dụng công việc của kiểm toán viên nội bộ.....	188
4.5.3. Sử dụng công việc của chuyên gia .....	191
4.5.4. Các bên liên quan .....	194
4.5.5. Thông tin xác nhận từ bên ngoài.....	199
4.5.6. Giải trình bằng văn bản .....	203
4.6. ĐÁNH GIÁ CÁC SAI SÓT PHÁT HIỆN TRONG QUÁ TRÌNH KIỂM TOÁN .....	206
4.6.1. Khái niệm và mục tiêu của kiểm toán viên .....	206
4.6.2. Trách nhiệm của kiểm toán viên đối với sai sót.....	207



MỘT SỐ THUẬT NGỮ CHÍNH .....	211
TÓM TẮT CHƯƠNG 4 .....	213
TÀI LIỆU THAM KHẢO .....	214
CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP CHƯƠNG 4 .....	215
PHỤ LỤC .....	223
<b>Chương 5. HOÀN THÀNH KIỂM TOÁN TÀI CHÍNH .....</b>	<b>230</b>
5.1. LẬP BÁO CÁO KIỂM TOÁN.....	230
5.1.1. Khái niệm và vai trò của báo cáo kiểm toán về báo cáo tài chính .....	230
5.1.2. Các yếu tố cơ bản của báo cáo kiểm toán về báo cáo tài chính .....	232
5.1.3. Các loại báo cáo kiểm toán về báo cáo tài chính .....	239
5.2. XEM XÉT SỰ KIỆN PHÁT SINH SAU NGÀY KẾT THÚC KỲ KẾ TOÁN .....	251
5.2.1. Các sự kiện phát sinh sau ngày kết thúc kỳ kế toán năm đến ngày phát hành báo cáo kiểm toán .....	252
5.2.2. Các sự kiện phát sinh sau ngày ký báo cáo kiểm toán đến trước ngày công bố báo cáo tài chính.....	256
5.2.3. Các sự kiện phát sinh sau khi báo cáo tài chính đã được công bố .....	258
5.3. TÀI LIỆU, HỒ SƠ KIỂM TOÁN .....	260
5.3.1. Tài liệu kiểm toán.....	261
5.3.2. Hồ sơ kiểm toán .....	268
MỘT SỐ THUẬT NGỮ CHÍNH .....	276
TÓM TẮT CHƯƠNG 5 .....	279
TÀI LIỆU THAM KHẢO .....	280
CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP CHƯƠNG 5 .....	282

## DANH MỤC BẢNG BIỂU, SƠ ĐỒ

Sơ đồ 3.1: Các bước công việc của giai đoạn lập kế hoạch kiểm toán	106
Bảng 3.1: Đặc điểm cuộc kiểm toán và ảnh hưởng đến phạm vi kiểm toán	113
Bảng 3.2: Ví dụ xác định mức trọng yếu tổng thể báo cáo tài chính	126
Bảng 4.1: Ví dụ thủ tục phân tích ngang đối với khoản mục Nợ phải trả người bán	168
Bảng 4.2: Ví dụ thủ tục phân tích dọc đối với khoản mục Nợ phải trả người bán	168



Giáo trình  
**KIỂM TOÁN  
TÀI CHÍNH**

(Phần 1)

Bạn đọc được phục vụ tài liệu tại:

**Trung tâm Thông tin Thư viện  
Trường Đại học Công nghiệp Hà Nội**

○ **Tại TP. Hà Nội:**

Cơ sở 1: Phường Minh Khai, Q. Bắc Từ Liêm

Cơ sở 2: Phường Tây Tựu, Q. Bắc Từ Liêm

○ **Tại Hà Nam:**

Cơ sở 3: Phường Lê Hồng Phong, thành phố Phủ Lý

**Website: [www.hau.edu.vn](http://www.hau.edu.vn)**

TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHIỆP  
TRUNG TÂM THÔNG TIN THƯ VIỆN



Mã sách: 010402471

ISBN-13: 978-604-75-2596-6



9 786047 525966

Giá: 64.000đ